

«ԲԱԶՄԱՎԷՊ» ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՆԱԳՈՅՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Հայ ժողովրդի պատմական ճակատագիրը իր խոր կնիքն է դրել նրա ողջ մշակույթի վրայ: Պատմական դժնի ճակատագրի ելեւէջները դրոշմուած են նաեւ Հայ պարբերական մամուլի սկզբընաւորման, ընթացքի, բնոյթի եւ բովանդակութեան վրայ: Հայ ժողովրդի քաղաքական անագորոյն ճակատագիրը, երկրի բռնի բաժանումը տարբեր հատուածների, գաղթօջախների առաջացումը տարաբնոյթ պայմաններ են ստեղծել Հայութեան քաղաքական, մշակութային եւ հոգեւոր-բարոյական արժէքների ստեղծման համար: Այդ առումով եւ այդ կտրուածքով քննելիս բոլորովին էլ զարմանալի չէ, որ Հայ առաջին պարբերականը՝ «Ազդարար»ը եւ առաջին շարքում նաեւ «Բազմավէպ»ը հիմնադրուել են Հայաստանի եւ հայկական լեռնաշխարհի սահմաններից դուրս:

Հայ մամուլի պատմութեան անդաստանում յատկապէս յիշատակելի են Մխիթարեան միաբանութեան ներդրումն ու ջանքերը: 1717 Սեպտեմբերին հայագգի մի խումբ հոգեւորականներ Մխիթար վարդապետ Սեբաստացու առաջնորդութեամբ իջեւանեցին Իտալիայի Վենետիկ քաղաքից դէպի հարաւ գտնուող «Սուրբ Ղազար» կղզին: Այդ կղզու անունը յետագայում պիտի նշանաւոր դառնար Հայ մատենագրութեան, գիտութեան եւ մշակույթի էջերում: Մխիթարեանները արդէն երեք դար շարունակ էական աւանդ են ներդրել Հայ մշակույթի պատմութեան մէջ՝ հրապարակելով հայագիտական կարեւոր նշանակութիւն ունեցող պատմական եւ պատմագիտական սկզբնաղբիւրներ, բառարաններ, լեզուագիտական, աշխարհագրական, պատմական ուսումնասիրութիւններ, անտիկ գրականութեան թարգմանութիւններ:

Հիմնադրման առաջին իսկ տարիներից Մխիթարեան միաբանութիւնը հանդիսացել է հայագիտութեան եւ կրթական-մշակութային խոշոր կենտրոններից մէկը: Միաբանութեան կրթօջախներում ուսումնառութիւն են անցել յետագայի նշանաւոր մի

շարք այրեր՝ բանաստեղծներ Մկրտիչ Պէշիկթաշեանն ու Դանիէլ Վարուժանը, պատմավիպասան Ծերենցը, գրող, հրապարակախօս եւ հասարակական գործիչ Արփիար Արփիարեանը, հանրահռչակ դերասաններ Վահրամ Փափագեանն ու Պետրոս Աղամեանը եւ ուրիշներ:

Մխիթարեան միաբանների մօտ հայոց լեզուին եւ հայ միջավայրին առնչուել էն, ապա հայերէնին տիրապետելու իրենց առաջին փորձերն են արել օտարազգի հեղինակութիւններ՝ հանձարեղ բանաստեղծ Ճորճ Կորտոն Պայրոնը, եւրոպական պատմավիպասանութեան հիմնադիր Վալտեր Սքոթը, բանաստեղծ, թատերագիր Ալֆրեդ տը Միւսէն: Նրանք շատ բարձր են գնահատել Մխիթարեանների դերակատարութիւնը հայկական մշակույթի, գիտութեան եւ մամուլի զարգացման գործում:

Մխիթարեանները բարձր պահեցին հայ մամուլի անունն ու պատիւը: Նրանք մէկը միւսի հետեւից հրատարակեցին աշխատութիւններ ու պարբերականներ, որոնք կոչուած էին նոր միջնորդութեան ու նոր իրավիճակ ստեղծելու հայ գիտական մտքի եւ պարբերական մամուլի անդամացման:

Հայ անդրանիկ պարբերականը կարճ կեանք ունեցաւ: Նրա փակուելուց երեք տարի անց՝ 1799ին Վենետիկի Մխիթարեան միաբանութեան անդամ Հ. Ղուկաս Ինճիճեանը լոյս է ընծայում «Տարեգրութիւն» անունով պարբերականը՝ որպէս «Յիշատակարան փառաբանական, պատերազմական, եկեղեցական եւ քանասիրական անցից եւ դիպուածոց աշխարհի»: Այն լոյս տեսաւ մինչեւ 1802: «Տարեգրութեան» իւրաքանչիւր հատոր բաղկացած էր 884 էջից: Բոլոր նիւթերը շարադրուած են արեւմտահայ աշխարհաբար լեզուով: Իւրաքանչիւր հատորում տեղեկութիւններ էին հաղորդուում նախորդ տարուայ ընթացքում աշխարհում տեղի ունեցած քաղաքական անցքերի, մշակութային կեանքում եղած նորութիւնների, առեւտրական կապերի եւ յարակից այլ երեւոյթների մասին: Մխիթարեան յաջորդ հրատարակութիւնը նոյնպէս Վենետիկում լոյս տեսած «Եղանակ Բիւզանդեան» ամսաթերթին է:

«Եղանակ Բիւզանդեան» պարբերականը հրատարակուում էր կրկին Հ. Ղուկաս Ինճիճեանի խմբագրութեամբ: Այս պարբերականում եւս նիւթերը շարադրուած են աշխարհաբար դիւբա-մատչելի լեզուով: Իւրաքանչիւր հատոր բաղկացած էր 288-300 էջից: Էջերը զարդարուած են մանրանկարներով: Պարբերականում աւելի մեծ տեղ էր յատկացուած հայոց բազմադարեան պատմութեան հարցերին, յատկապէս հերոսական դրուագների նկարագ-

րութեանը, պատմական նշանաւոր դէմքերի գործունէութեանը: Այն գոյատեւել է մինչեւ 1820 թուականը՝ շուրջ 17 տարի:

Մխիթարեան միաբանութեան երրորդ պարբերականը «Դիտակ Բիւզանդեան» երկշաբաթաթերթն է, որ լոյս է տեսել 1812ին Վենետիկում, աշխարհաբար լեզուով: Նրա առաջին խմբագիրն է եղել Հ. Գրիգոր վարդապետ Գապարաճեանը: Այնուհետեւ պարբերականը խմբագրել են Հ. Մատաթիա Փիւսիլիւճեանը եւ Հ. Մանուէլ Զախլախեանը: Թէեւ սոյն պարբերականի լոյս ընծայումը իրականացուեց Կ. Պոլսում հիմնադրուած «Արշարունեաց ընկերութեան» նախաձեռնութեամբ, սակայն նրա գաղափարական ու քաղաքական բովանդակութիւնը վերահսկուում էր Մխիթարեանների կողմից: «Դիտակ Բիւզանդեանը» ունէր ամսագրին յատուկ ծաւալ, բայց բովանդակութեամբ լրագիր էր, քանի որ լուրեր ու տեղեկութիւններ էր հաղորդում օրուայ անցուդարձի, կատարուած դէպքերի՝ «Քաղաքական ու պատերազմական, բանասիրական ու եկեղեցական դիպուածների» վերաբերեալ: Պարբերականը ունեցել է յատուկ աշխատակիցներ, ովքեր պարզ ու հասկանալի լեզուով յօդուածներ եւ այլ նիւթեր են գրել գիտական աշխարհում տեղի ունեցող նորութիւնների մասին: Այն անդրադառնում էր ինչպէս անցեալին, այնպէս էլ իր ժամանակի պատմաքաղաքական իրադարձութիւններին, սակայն ցուցաբերում էր չափազանց զգուշաւոր մօտեցում: «Դիտակ Բիւզանդեանը» հրատարակուել է մինչեւ 1816 թուականը:

Մխիթարեան միաբանութեան հերթական պարբերականը 1843 թուականին լոյս տեսած «Բազմավէպ»ն է, որ ինքնին նշանաւոր դարձաւ նաեւ նրանով, որ շարունակում է յարատեւել մինչեւ օրս: Այն հանդէս եկաւ որպէս օրագիր բնական, տնտեսական եւ բանասիրական գիտելեաց: Իսկ «Բազմավէպ» անունը յուշում էր, որ այն բազում բաներ վիպող է եւ բազմապիսի բաներ պատմող: «Բազմավէպ»ի առաջին խմբագիրը եղաւ բազմափորձ եւ բանիմաց Հ. Գաբրիէլ Այվազովսկին, ով այդ պահին գտնուում էր ամենաժողովուն տարիքում՝ երեսունմէկ տարեկան հասակում եւ այդ ոչ հէշտ եւ շատ պատասխանատու պարտականութիւնները կատարեց շուրջ վեց տարի: Իսկ խմբագրական խորհրդի անդամներն էին Հ. Ղեւոնդ Ալիշանը եւ Հ. Յովհաննէս Սորկունճեանը:

«Բազմավէպ» հանդէսում յաճախակի էին փոխում խմբագիրները: Բաւական է նշել, որ 1843ից մինչեւ 1880 թուականը այն ունեցել է տասներկու խմբագիր (Հ. Գ. Այվազովսկի 1843-1849),

Զուշանալ, յետ չմնալ աշխարհում ընթացող գիտական մըշակութային, քաղաքական գործընթացներից, չմեկուսանալ սեփական միջավայրի պատերի ներսում,- ահա՛ այն կարգախօսն ու սկզբունքային մօտեցումը, որ առաջին իսկ համարներից որդեգրեցին «Բազմավեպ»ի խմբագիրներն ու Մխիթարեան միաբանութեան առաջնորդները:

Այդ խնդիրները լուծելու համար հանդէսին անհրաժեշտ էր նախեւառաջ առաջնորդուել լեզուական նոր քաղաքականութեամբ: Ահա այդ պատճառով եւ նպատակով է, որ «Բազմավեպ»ը որդեգրեց ոչ թէ «ռամկախառն» աշխարհաբարը, այլ ժ.թ. դարի առաջին տասնամեակների արեւմտահայ մտաւորականութեան գործածած լեզուն, որը միայն նոր էր սկսել ձեւաւորուել որպէս գրական լեզու եւ դեռ ճանապարհ ունէր անցնելու:

Առհասարակ հանդէսը վարում էր լեզուական ճկուն քաղաքականութիւն, գտնելով, որ որոշ նիւթեր նախընտրելի է հրապարակել գրաբարով (յատկապէս բանաստեղծական քերթուածքները): Լեզուական այսպիսի «երկկենցաղութիւնը» ընկալելի եւ հասկանալի էր ժամանակակիցների կողմից: Հանդէսի էջերում թարգմանական գրականութեան ընտիր էջեր էին ներկայացւում, յատկապէս ժ.թ. դարակէսի Ֆրանսիական գրականութեան հանճար Լամարթինի գործերը, որոնք այնքան մեծ ազդեցութիւն են գործել ժամանակի եւ յետագայի հայ բանաստեղծական մտքի փայլատակման վրայ:

Այս առումով տեղին է մէջբերել եւ դիտարկել հանդէսի անդրանիկ համարից հետեւեալ իմաստաւորումը. «Մեր քանաւորներուն հաճոյական քան մը ընել ուզելով, աս օրագրիս մէջ երբեմն երբեմն ազգային մատենագրութենէն ի գտն՝ կը նայինք, որ հիմակուան օտար ազգաց մատենագրութեանը վրայ ալ խօսինք, ու մեր աստնի երեւելի մատենագիրներուն գրածներէն գէթ մանր ճաշակներ տանք՝ արձակ կամ ոտանաւոր թարգմանութեամբ: Այս անգամ հոս դրածին Լամարթինին գեղեցիկ ոտանաւորներն մէկն է՝ ճիշդ թարգմանած»¹:

Այնուհետեւ նշուում է, որ Ալֆոնսոյ Լամարթինը այժմեան ողջ Եւրոպայի լաւագոյն ստեղծագործողն է եւ իր գրուածքների երեւելի յատկանիշներն են. «հաստատուն քաղաքաշտութեան հոգի, փափուկ զգացմունք, քարակ մտածողութիւն, եւ վառվռուն երեւա-

1 «Բազմավեպ», 1843, թիւ 1, 16:

կայություն»²: Վերջում ասում է, որ յաջորդ անգամներ «մեկլանե-
րուն ալ Բաշակը կու տամք»³:

Ահա այսպէս, սկսած անդրանիկ համարից, «Բազմավէպ»ը քայլ առ քայլ, համար առ համար դաստիարակում եւ կրթում էր հայ ընթերցողների միտքն ու հոգին, գեղազիտական ընտիր ճաշակ զարգացնում: Սկսած յատկապէս առաջին խմբագիրներից, հանդէսի էջերում ձեւաւորւում, ամրապնդւում եւ հաստատա-
կամ է դառնում ազգային ինքնութեան եւ հոգեւոր հայրենիքի զգացողութիւնն ու հաւատամքը: Հանդէսի առաջին տարին ամ-
փոփելուց յետոյ, 1844 թուականի առաջին իսկ համարի առաջա-
բանում հետեւեալ ուշադրաւ դիտարկումն է. «Ուղիղ եւ գեղեցիկ
դիտաւորութիւն, ամենայարմար միջոց, հաստատուն յոյս, անխռնջ
աշխատութիւն, եւ ամենէն աւելի մշմարիտ ազգասիրութիւն. ասումք
եղան «Բազմավէպին» առաջին տարուամբ մէջ մեր առաջին քաջաւե-
րոյ եւ միսթարոյ մտածութիւնները»⁴:

Յիրաւի նոյնքան ազդեցիկ է սոյնի շարունակութիւնը. «...
մարդու մը՝ իր ազգին լուսաւորութեանն ու յառաջդիմութեանը հա-
մար աշխատելէ աւելի գեղեցիկ ու վսեմ ի՞նչ դիտաւորութիւն կրնայ
ըլլալ. աս դիտաւորութեան հասնելու համար ուրիշ ի՞նչ յարմար մի-
ջոց կրնայ ըլլալ, քայց եթէ ընտանի եւ փոփոխական ու զուարճալի ո-
նով մը ոչ միայն դիւրիմաց քաները սորվեցնել չգիտցողին, հապա
նաւ քարակ եւ խորունկ գիտելիքները մանրացուցով կամ դիտակով
ցուցնելու մը պէս՝ պարզել, մեկնել, ու ամենուն հասկըցուելու քաներ
ընել. քարոյական խրատները ծարաւի հոգւոց յստակ ջրի պէս խմցնել.
մարդկային խելքին գիտներն ու հմարքները իբրեւ հայլիի մը մէջ ցու-
ցընել»⁵:

Իր գոյութեան այս 175 տարիների ընթացքում «Բազմավե-
պ»ը հնարաւորինս ամէն ինչով նպաստեց համայն հայութեան
ազգային ինքնութեան ամրապնդմանն ու նրա հոգեւոր էութեան
հարստացմանը: Հայրենասիրութեան դասական ձեւակերպումը,
որն այնքան հոգեզմայլ եւ խորունկ իմաստութեամբ ձեւակերպել
է հանդէսի մեծահուչակ խմբագիրներից Հ. Ղեւոնդ Ալիշանը շատ
սերունդներ է կրթել ու տարել հետեւից. «Ուր քաղաքացիք չիք՝

2 Անդ:

3 Անդ:

4 «Բազմավէպ», 1844, թիւ 2:

5 Անդ:

չկայ եւ հայրենիք... բուն իսկ հայրենիք մեք եմք, անձն իւրաքանչիւր, եւ լաւութիւնք մեցուկք եմ մորա»⁶: Այլիշանեան կամ «Բազմավեպ»եան հայրենասիրութիւնը սահմանում էր սոյն կարգն ու օրէնքը. «Ճամաչել եւ պահել անվթար գտնական շնորհս ազգիս, զլեզու մորա, զպատմութիւն մորա, զտվորութիւն եւ զպիտրժակս մորա անվմաս, զհարազատ դպրութիւն մորա եւ զփառս անուան մորա: Զայսպիսի կամիմ հայրենասիրութիւն»⁷:

«Բազմավեպ»ը տասնամեակներ շարունակ մաքառեց իր լաւագոյն խմբագիրներին եւ աշխատակից-յօդուածագիրներին ջանքերով ստեղծելու օտար տիրակալութիւնների ներքոյ բաժան-բաժան եղած ու անպաշտպան մնացած հայ ազգի ինքինապաշտպանութեան հոգեւոր համակարգը, ձգտելով նախեւառաջ վերարթնացնել որպէս ժողովուրդ՝ նրա ազատ ու անկախ ապրելու եւ հէնց այդպիսի հայրենիք ունենալու յիշողութիւնն ու բարոյականմային որակները:

Նախապէս հաշուարկուած ու մշակուած գրական, գիտական ու մշակութային խելօք, լայնախոհ քաղաքականութեամբ «Բազմավեպ»ը իր էջերը հիւրընկալօրէն բացեց հայ իրականութեան տարբեր շերտերն ու բնագաւառները ներկայացնող մտաւորականների առջեւ, որոնք ոչ միայն չէին անդամակցում Մխիթարեան միաբանութեանը, այլեւ երբեմն համակիր ու անդամ էին հակընդդէմ որեւէ այլ կրօնական եւ հասարակական կազմակերպութեան:

Ամսագրի էջերը ժԹ. դարի կէսերին բացուեցին նաեւ ստեղծագործող կին անհատների առջեւ, որը բացառիկ մի երեւոյթ էր իր ժամանակի համար: 1861 Մարտին հանդէսի էջերում հրապարակուեց Սրբուհի Աստուածատուրեանի գրաբար երկարաշունչ մի բանաստեղծութիւնը:

Տարէցտարի «Բազմավեպ»ի էջերում հրապարակում էին հայաշխարհի տարբեր հատուածները ներկայացնող հեղինակների գործերը (ինչպէս արեւմտահայ, այնպէս էլ արեւելահայ, ինչպէս պոլսահայ, այնպէս էլ Թիֆլիսահայ, ինչպէս նաեւ աշխարհի զանազան գաղթօջախների):

Դրանով իսկ հանդէսը տարածւում եւ հոգեւոր-բարոյական առումներով արմատաւորւում էր հայութեան բազմաբեւեռ հա-

6 «Բազմավեպ», 1845, քիւ 22, 343:

7 «Բազմավեպ», 1848, քիւ 12, 181:

տուածներին շրջանում, դառնալով նրանց սեղանի յոյժ սպասելի պարբերականը: Դա մեծապէս ոգեւորում էր ու նոր լիցքեր հաղորդում հանդէսի պատասխանատուներին, որոնք արդէն 1870-ական թուականներին պատուախնդրութեամբ ազդարարում էին, որ իրենց ամսագիրը Ս. Ղազար կղզուց տարածւում է մինչեւ Ասիայի, Եւրոպայի եւ Աֆրիկէի հայահոծ ու հայաշատ գաղթօջախները՝ Կ. Պոլիս, Ջմիրուհիա, Պաղատ, Գահիրէ, Կալկաթա, Լոնտոն, Փարիզ, Մոսկուա, Պաքու, Թիֆլիս եւ այլուր:

Այսինքն, ասել կ'ուզի, որ «Բազմավէպ»ը մէկ կրօնական միաբանութեան պաշտօնաթերթից վերածւում էր ընդգծուած ու շնչեղ համահայկական բնոյթի եւ ուղղութեան հանդէսի:

Եւ ամէնից կարեւորն ու շեշտադրելին. «Բազմավէպ»ը տասնամեակներ շարունակ դարձաւ ոչ միայն հայ բազմաշերտ ընթերցողների հոգեւոր սննդի մատակարարը, այլեւ վերածուեց հայ ընթերցող եւ մտաւոր հասարակայնութեան մտաւոր, գիտական, բարոյական, մշակութային ոգորումները կազմակերպող, ընթացք եւ ուղղութիւն ցոյց տուող ուժի կամ կենտրոնի:

Քսաներորդ դարում «Բազմավէպ»ը շարունակում էր իր հայագիտական, եւ դրանով իսկ հայրենասիրական յատուկ ուղղութեանն ու առաքելութիւնը՝ ասպարէզ տալով իր ժամանակի հայագիտական խոշոր դէմքերին: Հանդէսը կրկին յատուկ ուշադրութիւն էր դարձնում պատմաբանասիրական, աշխարհագրական եւ ժողովրդագրական թեմաներին:

Այստեղ պէտք է նշել, որ «Բազմավէպ»ը առհասարակ քիչ է շօշափել քաղաքական թեմաները, քիչ է անդրադարձել իրականութեան մէջ առկայ սոցիալ-քաղաքական սուր խնդիրներին, որ առիթ է տուել ծայրայեղ մտայնութեան տէր որոշ գործիչների այն որակել որպէս «էկլետիկ», այսինքն՝ բոլոր սկզբունքները խառնիխուռն միաւորող եւ հասարակական երեւոյթներին իբր ոչ առաջադէմ դիրքերից մօտեցող պարբերականի:

Մինչդեռ «Բազմավէպ»ը շարունակում էր հաւատարիմ մնալ իր ուղեգծին եւ դրանում էր նրա անբեկանելի մեծութիւնը, առաջատարութիւնն ու սկզբունքայնութիւնը՝ ծառայել միայն ու միայն հայագիտութեանը՝ առանց որեւէ քաղաքական համոզմունքի, համակրանքների կամ հակակրանքների:

Փոխարէնը այս շրջանի «Բազմավէպ»ին յատուկ է հայերի մշակութային, հոգեւոր-բարոյական կողմնորոշումներին նրբօրէն արձագանքելը, Սփիւռքի եւ Հայաստանի կենտրոններում հայկա-

կան հինաւուրց քաղաքակրթութեան աւանդների ու ժառանգութեան պաշտպանութիւնը, մշակութային տեղաշարժերի արտացոլումը մեր մտաւոր կեանքի ոլորտներում մի կարեւոր նպատակադրումով՝ նպաստել հայոց հոգեւոր միասնութեանն ու ներդաշնակութեանը հայագիտութեան անդամստանում եւ հայագիտութեան միջոցով:

«Բազմավէպ»ը վերոնշեալ ժամանակաշրջանում տպագրել է հայրենիքի եւ Սփիւռքի բազմաթիւ հայագէտներին, ինչպէս նաեւ օտարազգի ճանաչուած հայագէտ գիտնականների:

Հայաստանում խորհրդային իշխանութեան տարիներին «Բազմավէպ»ը թէեւ որոշ հասկանալի սահմանափակումներով, այնուամենայնիւ, միշտ պահպանեց կապը հայրենիքի հետ եւ շարունակում էր էջերը ծառայեցնել հայրենիք-Սփիւռք կապերի ամրապնդմանը ընդհանուր ազգային-հայագիտական հենքի եւ ուղղութեան վրայ:

Վերջին շրջանում, այնուամենայնիւ, հանդէսը հաւանաբար աշխարհաքաղաքական կտրուկ փոփոխութիւնների բերումով ստիպուած է արտայայտել որոշակի իր վերաբերմունքը վերոնշեալ քաղաքական իրողութիւնների եւ զարգացումների վերաբերեալ, այդ նպատակով ընտրելով յատուկ գրական ոճ, կամ աւելի շուտ, հին ոճի նորովի օգտագործումը, որ կոչւում է խմբագրական:

Զուսպ եւ համառօտ, բայց եւ շատ արտայայտիչ այդ խմբագրականներում խտացուած շատ բան է ասւում, թէեւ բացառապէս բարոյախօսական շրջանակներում: Այսպէս, խմբագրականներ են նուիրուել գլոբալիզացիայի, գենդերային ծայրայեղութիւնների, հասարակութեան մէջ մտաւոր բեւեռացումների, անհանդուրժողականութեան եւ իր իսկ բնութագրումով «ամէն ինչ ամէն քանի դէմ եւ ամէն ոք ամէն ինչի դէմ» իրողութիւնների կամ սկզբունքների դատափետմանը, որոնք «Բազմավէպ»ի խորին համոզումով «մեր արդիական ստիքն են»⁸:

Վերջին շրջանում աւելացուել են նոր խորագրեր «քնուրպ-գիրքներ եւ ուսումնասիրութիւններ, հաղորդումներ, նշումներ, վիճարկումներ»:

2012-2017 հանդէսը տպագրւում է տարեկան չորս անգամ, ընդ որում յաճախ զոյգ զոյգ միացեալ թուահամարներով:

8 «Բազմավէպ», 2013, թիւ 1-2, 9:

Հայ ամենաերկարակեաց հանդէսին ցանկանում եւ մաղթում ենք երկար ու յարատեւ երթ, այնքան երկար ու յարատեւ, որքան երկար յարատեւելու է հայագիտութիւնը՝ իր անբաժան ու մշտական ուղեկցի՝ «Բազմավեպի» հետ:

ԱՐՄԷՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Summary

“BAZMAVEP” AS A JOURNAL WITH THE PROMINENT PAST

ARMEN KARAPETYAN

The cruel historical destiny of the Armenian nation deeply engraved in its culture as a whole, and in its periodical press in particular. This factor specifically determined a decision of the historical, academic and media institution, that bears the name of the “Mkhitarist Abbey,” to settle and function out of the Armenian borders, in Venice, Trieste and Vienna. One of its significant publications, the “Bazmavep” journal, had appeared in print in 1843, in Venice; and the very fact that this media did not interrupt up today, makes it moreover remarkable. The editors of this periodical (Gabriel Aivazovsky, Ghevond Alishan, Oksendios Kurkenian, Krikor Jelalian) were the most educated, intelligent, well-bread and progressive persons in their times, not only in Armenian milieu, but also by European and world-wide standards. From the very first issue, the whole content of the “Bazmavep” shaped, consolidated and made firm the sense and credo of the folk mind and spiritual homeland. Step by step the “Bazmavep” took the role of provider of inspiring feed for Armenian readers from different social strata; and it also turned into the center where scientific, ethical and cultural struggle of the Armenian intellectual community was organized and got its course and school.